

Prioriterade EU-frågor för Sveriges Kommuner och Landsting 2017

Bakgrund

EU-perspektivet ska enligt Sveriges Kommuner och Landstings verksamhetsplan genomsyra förbundets verksamhet. Som en vägledning för SKL:s EU-arbete gör kansliet i detta ärende en övergripande bedömning av vilka politiska processer inom EU som är viktiga för förbundet att följa under 2017. Kansliet har utgått ifrån prioriterade EU-frågor för 2016, de förslag som presenterades i samband med kommissionens ordförande Jean-Claude Junckers tal om tillståndet i unionen den 14 september, samt det årsarbetsprogram för 2017 som Europeiska kommissionen presenterade den 25 oktober 2016.

Ärendet är formaterat för att samstämna med verksamhetsplanen och de övriga prioriterade frågor som styrelsen antar i december 2016. En sammanfattning av ärendet föreslås biläggas VP och budget 2017. Ärendet kommer att följas upp i tertialrapport III 2017.

Kommissionens årsarbetsprogram 2017

Årets arbetsprogram med titeln ”Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum” fokuserar på att förverkliga Jean-Claude Junckers tio politiska prioriteringar som presenterades i början av Junckerkommissionens mandatperiod. Mantrat att EU ska fokusera på de stora sakerna, där EU verkligen kan göra skillnad, återupprepas. Årets arbetsprogram är det första att antas efter det formella samråd med Europaparlamentet och rådet som ska genomföras enligt det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.

Arbetsprogrammet innehåller 21 nya initiativ och 18 nya sk Refit-förslag som ska förbättra kvaliteten på gällande EU-rätt. För att fokus säkert ska ligga på resultaten lyfter kommissionen i arbetsprogrammet även fram 34 prioriterade förslag under behandling som kan göra märkbar skillnad i praktiken om Europaparlamentet och rådet antar dem snabbt.

2017 års prioriterade EU-frågor har valts utifrån en rad olika processer där kommissionens årsarbetsprogram är den viktigaste. De speglar frågor som är av stor ekonomisk eller politisk betydelse för svenska kommuner, landsting och regioner och där frågan bedöms vara i ett särskilt viktigt påverkansskede.

Det finns ytterligare frågor och skeenden som inte har pekats ut som särskilda prioriteringar, men som vi vill nämna och påpeka att förbundet kommer att hantera under 2017 inom den löpande bevakningen.

Den 23 juni 2016 röstade Storbritannien för att landet ska lämna EU. Storbritannien väntas aktivera artikel 50 i Lissabonfördraget om att lämna unionen senast i mars 2017. Europeiska rådet ska då ta fram riktlinjer för det avtal om utträde som unionen ska förhandla fram med Storbritannien. Avtalet är tänkt att innehålla villkor för utträde, speciellt med tanke på landets framtida förbindelser med EU. Avtalet ska godkännas av Europaparlamentet och sedan ska ministerrådet med kvalificerad majoritet besluta om att ingå avtalet. Ett formellt utträde ur unionen sker antingen när utträdesavtalet träder i kraft eller, om det inte finns något avtal, två år efter att Storbritannien lämnar in sin anmälan om utträde.

Ett brittiskt utträde ur EU kommer att påverka Sverige på en rad områden och också EU-samarbetet i stort. Storbritannien har varit en viktig allierad för Sverige i förhandlingar på EU-nivå, inte minst när det gäller EU:s budget. SKL kommer att aktivt följa processerna under 2017 för att se hur förhandlingarna och ett framtida utträde kan komma att påverka svenska kommuner, landsting och regioner.

En annan fortsatt viktig fråga för förbundet under 2017 är utsatta EU-medborgare. SKL:s dotterbolag SKL International genomför under 2016 en situationsanalys som ska bedöma hur svenska lokala erfarenheter kan tillvaratas i insatser för att förbättra levnadsvillkoren för utsatta EU-medborgare i Rumänien. Slutsatserna från denna förstudie blir viktiga i det fortsatta arbetet med utsatta EU-medborgare. SKL kommer att lyfta frågan om utsatta medborgare i dialog med Regeringskansliet och i de internationella forum där SKL verkar under 2017.

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad väntas kunna erbjuda alla sektorer i samhället stora möjligheter. Genomförandet av den digitala inre marknaden, däribland kommissionens handlingsplan för e-förvaltning, och dess möjligheter till en smartare välfärd är en mycket viktig fråga för SKL även 2017.

Bredbandsutbyggnad är viktig för leveransen av välfärdstjänster och för medborgare i kommuner, landsting och regioner, speciellt i glesbygdsområden, och SKL kommer därför att fortsätta bevaka telekomfrågan under nästa år.

Kommissionen ska presentera ett förslag till ny långtidsbudget senast den 1 januari 2018. Diskussionerna om en ny långtidsbudget inleddes under det nederländska ordförandeskapet under våren 2016 och kommer att intensifieras under 2017. SKL kommer att bevaka förhandlingarna och bli en del av arbetet för en fortsatt stark sammanhållningspolitik i EU.

Kommissionen avser presentera ett meddelande i slutet av november 2016 om Hållbar utveckling: en kartläggning av EU:s interna och externa politik. Meddelandet kommer

att vara en reaktion på FN:s globala utvecklingsmål, Agenda 2030, och i det kommer kommissionen att utveckla sin bedömning om hur långt EU har kommit i förhållande till målen, samt identifiera EU:s mervärde, dvs hur EU kan bidra till att uppnå målen.

Förbundets arbete med de prioriterade EU-frågorna

I de nedan presenterade frågorna ska förbundet, som i all intressebevakning av EU-relaterade frågor, samspela med relevanta aktörer på nationell och europeisk nivå. På nationell nivå kan detta exempelvis röra sig om kontakter med riksdag, departement, myndigheter samt relevanta intresse- och branschorganisationer. Detta kan ta sig uttryck i att exempelvis säkra representationen av det regionala och kommunala i den ståndpunkt som förs fram som Sveriges i förhandlingar på EU-nivå. På europeisk nivå kan detta exempelvis röra sig om kontakter med europaparlamentariker, kommissionen och även delta aktivt i arbetet inom förbundets paraplyorganisationer, så som CEMR och CEEP. Då SKL också fungerar som sekretariat för de svenska ledamöterna i den europeiska Regionkommittén, bistår förbundets chefer och handläggare dessa ledamöter med sakkunskap.

Förbundets förslag till prioriterade EU-frågor

Nedan presenteras kansliets förslag till prioriterade EU-frågor 2017. Initiativen presenteras med en kommentar om varför de är viktiga för förbundet och våra medlemmar. Kansliet föreslår också en viljeinriktning för varje initiativ samt ett par aktiviteter som ska genomföras under året.

Lotta Dahlerus
Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad

A. Målet är ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Enlig UNHCR:s bedömning har antalet människor som tvingats lämna sina hem på grund av krig och förföljelse stigit sedan förra året till 65 miljoner. Antalet asylsökande som kommer till Sverige har däremot minskat. Enligt Migrationsverkets senaste prognos väntas cirka 29 000 asylsökande 2016.

Trots det står kommunerna inför ett högt mottagande av nyanlända under 2017. Det beror till stor del på att många av de som kom förra hösten kommer att beviljas uppehållstillstånd under nästa år. Ett högt mottagande innebär stora utmaningar för lokal och regional nivå såväl på kort som på längre sikt. Lokala och regionala myndigheter måste därför garanteras rätt förutsättningar från såväl nationell som europisk nivå för att kunna erbjuda nyanlända flyktingar en bra etablering i samhälls- och arbetslivet och ta tillvara deras kompetens. Att tillräckliga resurser tillförs lokala och regionala myndigheter är också avgörande för att förhindra att undanträngningseffekter uppstår. Undanträngningseffekter riskerar att ställa grupper i samhället som har behov av stöd eller andra insatser av de lokala myndigheterna mot varandra vilket i sin tur kan främja främlingsfientlighet.

En framgångsrik integration av nyanlända i samhälls- och arbetslivet på lokal nivå är dessutom viktigt för att stävja risken för radikaliserings.

Ensamkommande barn och unga utgör en särskilt sårbar grupp som i högre grad än andra barn riskerar att exempelvis utsättas för hot, våld, övergrepp eller utnyttjas i människohandel varför särskild hänsyn bör tas till denna grupp.

Asyl- och flyktingmottagandet är i första hand ett humanitärt åtagande som vi ska värna. Med flyktingmottagandet följer också stora möjligheter för EU. Inte minst på grund av den demografiska utmaning som många medlemsländer står inför. Ett framgångsrikt integrationsarbete är tillväxtfrämjande och bidrar till att klara ett framtida arbetskraftsbehov samt välfärdens framtida finansiering.

SKL tar under 2016 fram ett reviderat och samlat åtgärdsprogram för hållbara villkor för asylmottagandet och nyanländas etablering inom ramen för prioriteringen på nationell nivå. Programmet berör många olika verksamhetsområden och innehåller förslag som riktas till statliga aktörer och rekommendationer till kommuner, landsting och regioner. Insatserna syftar till bättre förutsättningar för nyanlända att etablera sig i samhällslivet och på arbetsmarknaden, bättre samspel mellan stat, kommuner,

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

56. SKL ska verka för att staten tar det fulla kostnadsansvaret för de uppgifter som kommuner, landsting och regioner ansvarar för inom asyl- och flyktingmottagandet.

57. SKL ska verka för att fördelningen i landet av asylsökande och flyktingar leder till bättre integration i samhälle och arbetsliv.

58. SKL ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

regioner och aktörer inom näringslivet och det civila samhället, samt enklare statliga ersättningsystem med full kostnadstäckning.

Det nuvarande gemensamma asylsystemet, CEAS, som antogs av EU-parlamentet i juni 2013 upphörde att fungera under 2015 då mottagandet av personer som sökte skydd i Europa var högt. Under våren och sommaren 2016 presenterade den europeiska kommissionen en rad konkreta förslag för att reformera systemet för att förhindra att samma situation uppstår igen.

Kommissionens förslag innebär bland annat att en ny rättvisemekanism införs som garanterar att inget medlemsland lämnas med ett oproportionerligt högt mottagande. Ett referenstal som utgår från varje medlemslands storlek och BNP ska därför tas fram. Om ett land tar emot ett oproportionerligt stort antal ansökningar, som överstiger referenstalet med mer än 50 %, så kommer nya asylsökande i det landet att omplaceras till andra medlemsländer. Medlemsstaterna kommer tillfälligt att kunna säga nej till att delta i omfördelningen. I sådana fall måste det berörda landet lämna ett solidaritetsbidrag för varje asylsökande som det annars skulle ha behövt ta emot enligt rättvisemekanismen.

För att förhindra sekundära förflyttningar så föreslår kommissionen att de asylsökande ska vara skyldiga att stanna i det EU-land som har ansvaret för deras ansökan annars förlorar de rätten till materiella förmåner.

EU-kommissionen vill också i sitt förslag jämna ut de skillnader som råder i dagsläget genom att införa hårdare och rättvisare standarder som ska gälla i alla medlemsländer. Enligt förslaget ska alla asylansökningar handläggas på samma sätt och de asylsökandes rättigheter och skyldigheter ska vara desamma oavsett medlemsland. Till exempel ska alla som beviljas internationellt skydd endast beviljas tillfälliga uppehållstillstånd. Ingen stat ska ha möjlighet att erbjuda förmånligare behandling. För att det ska gå att genomföra föreslår kommissionen att såväl asylprocedurdirektivet som skyddsgrundsdirektivet ersätts av förordningar vilket innebär att de blir direkt tillämpliga i nationell lagstiftning.

Att bevaka hur dessa förslag kommer att påverka kommuner, landsting och regioner kommer att vara av fortsatt vikt under 2017. Många av de förslag som kommissionen har lagt fram kan komma att få direkta konsekvenser för våra medlemmar.

Viljeinriktning:

- SKL ska verka för en jämnare fördelning mellan medlemsländerna av asylsökande.
- SKL ska verka för att lokala och regionala perspektivet ges ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

- SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

Aktiviteter:

- SKL ska uppvakta ansvariga tjänstemän och politiker i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige behöver i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna genomförs, avseende såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bl.a. inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter som den svenska lokala och regionala nivån har gjort.

Jeanette Grenfors
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Anna Ulveson
Avdelningen för vård och omsorg

B. Balans mellan arbetsliv och privatliv för förvärvsarbetande familjer

Kommissionen presenterade 2015 en färdplan för initiativet ”*New start to address the challenges of work-life balance faced by working families*”. Initiativet ersätter kommissionens tillbakadragna förslag från 2008 om en revision av direktivet om mödraledighet. Målet är att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden genom att modernisera och anpassa EU:s nuvarande rättsliga och politiska ramverk till dagens arbetsmarknad för att ge föräldrar med barn och/eller beroende släktingar möjlighet till en bättre balans mellan familj och arbetsliv, för att möjliggöra en jämnare fördelning av vårdansvar mellan kvinnor och män samt för att stärka jämställdheten på arbetsmarknaden.

I enlighet med EUF-fördraget har kommissionen genomfört två samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna. Vid den första fasens samråd inhämtade kommissionen synpunkter på den möjliga inriktningen av EU:s åtgärder på området. Kommissionen frågade bland annat hur parterna såg på möjliga revideringar av direktiven om föräldraledighet, mödraledighet och deltid samt att införa pappaledighet och ledighet för vård av anhörig. Vid den andra fasens samråd tillfrågades parterna om de var villiga att inleda förhandlingar om mödraledighet, föräldraledighet, pappaledighet, ledighet för vård av anhörig och/eller flexibla arbetsformer. Arbetsgivarparterna är kritiska till ytterligare reglering och föreslår istället ett bredare grepp om dessa frågor medan de fackliga parterna är positiva.

I kommissionens arbetsprogram för 2017 är en europeisk pelare för sociala rättigheter ett centralt initiativ. Inom ramen för denna fråga aviserar kommissionen att den under året kommer att presentera förslag om balans mellan arbets- och privatliv för förvärvsarbetande familjer (såväl lagstiftande- som icke lagstiftande åtgärder).

Viljeinriktning:

- SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former av ledighet. Om kommissionen lägger fram förslag på området, ska SKL verka för att de är förenliga med svensk lagstiftning och kollektivavtal.
- SKL ska framhålla vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bl a vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

Möjligheter och
utmaningar
Att klara
sektorns
framtida
rekryteringsutma-
ningar.
SKL:s vision är
att år 2020 är
det konkurrens
om att få jobba
inom välfärden -
Sveriges
viktigaste jobb.

136. SKL ska
stödja
kommuner,
landsting och
regioner att
skapa ett längre
och hållbart
arbetsliv med
god arbetsmiljö
för effektivitet
och kvalitet.

137. SKL ska
verka för
jämförbara
arbetsvillkor och
en jämförbar
lönepolitik.
138.
SKL ska
bidra till att
kommuner,
landsting och
regioner
uppfattas som
attraktiva
arbetsgivare.

Aktiviteter:

- SKL ska lyfta fram goda exempel från medlemmarna på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.
- SKL ska översätta och sprida en engelsk version av SKL:s skrift ”Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv”.
- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer.
- SKL ska verka för att de europeiska arbetsmarknadsparterna ska fortsätta sitt gemensamma och individuella arbete i dessa frågor.

Kristin Ivarsson
Avdelningen för administration

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

2. SKL ska verka för likvärdiga förutsättningar för kommuner, landsting och regioner samt för att staten och EU inte begränsar deras handlingsfrihet.

58. SKL ska synliggöra nyanländas kompetens, verka för en snabb validering och för att kompetensen tas tillvara i samhälls- och arbetslivet.

136. SKL ska stödja kommuner, landsting och regioner att skapa ett längre och hållbart arbetsliv med god arbetsmiljö för effektivitet och kvalitet.

137. SKL ska verka för jämställda arbetsvillkor och en jämställd lönepolitik.

138. SKL ska bidra till att kommuner, landsting och regioner uppfattas som attraktiva arbetsgivare.

C. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

EU-kommissionen presenterade under våren 2016 ett första preliminärt utkast till en europeisk pelare för sociala rättigheter. Kommissionen öppnade i samband med detta ett offentligt samråd om hur EU-samarbetet bör fördjupas och utvecklas på det social- och arbetsmarknadspolitiska området. Initiativet från kommissionen syftar till att främja sysselsättning, stärka skyddet för arbetstagarna, säkra de mest utsattas rättigheter och säkerställa den sociala sammanhållningen i unionen. Initiativet berör många av de områden där ett stort ansvar i Sverige ligger på den lokala och regionala nivån så som bostadspolitik, sysselsättningspolitik, utbildning samt vård och omsorg. Förslagen berör också i hög grad SKL som arbetsgivarorganisation.

Den nuvarande europeiska sysselsättnings- och tillväxtstrategin, Europa 2020-strategin, närmar sig sitt slut och arbetet inför kommande långtidsbudget och programperiod har redan startat. Diskussionerna om en europeisk pelare för sociala rättigheter bör föras i ljuset av detta. SKL menar att en pelare för sociala rättigheter bör vara ett strategiskt inriktningsdokument för de kommande åren.

SKL välkomnar initiativet till en europeisk pelare för sociala rättigheter. Förbundet ser i stort positivt på att kommissionen lyfter de socialpolitiska frågorna högre upp på agendan. Ekonomisk tillväxt och sociala rättigheter behöver inte stå i kontrast till varandra utan bör snarare ses som varandras förutsättningar.

En pelare för sociala rättigheter väntas presenteras under det första kvartalet av 2017 och väntas innehålla både lagförslag och mjukare initiativ bland annat gällande förutsättningarna för att kombinera arbets- och familjeliv, tillgång till de sociala trygghetssystemen samt gällande implementeringen av arbetstidsdirektivet.

Förbundet har arbetat aktivt under 2016 genom att bland annat anta ett yttrande över det preliminära utkastet till social pelare, svara på det öppna samrådet samt delta vid samrådsmöten både med Regeringskansliet och med kommissionen, i Stockholm och Bryssel.

Viljeinriktningar:

- SKL välkomnar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. SKL förordar att en europeisk pelare för sociala rättigheter utformas som den socialpolitiska delen av den europeiska planeringsterminen.
- Nyanländas etablering är en avgörande faktor för social hållbarhet och tillväxt i Europa. En snabbare etablering för nyanlända på arbetsmarknaden är en

nyckelfråga för den enskilde, för den offentliga sektorns kompetensförsörjningsbehov och för välfärdens finansiering.

- SKL anser att den sociala spelaren bör ha en genomgående tydlig jämställdhetsprofil i alla målsättningar och principer. Spelaren bör även ha ett tydligt folkhälsoperspektiv då social hållbarhet, hållbara sociala trygghetssystem och en fungerande vårdsektor kräver förebyggande arbete.
- Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där ansvarstagande, autonoma arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen måste garanteras. Lönesättning är en exklusiv befogenhet för medlemsstaterna, och i vissa fall för arbetsmarknadens parter på nationell nivå.
- SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare arbetsrättslig reglering på EU-nivå.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete på området enskilt och genom de europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationerna förbundet är medlem i. SKL ska i relation till detta lyfta fram behoven av revideringar av arbetstidsdirektivet i enlighet med tidigare ställningstaganden.
- SKL ska delta i planeringsarbetet inför samt verka för deltagande från SKL vid det sk ”sociala” toppmötet som svenska regeringen planerar för i Stockholm hösten 2017. Kommunernas, landstingens och regionernas avgörande roll för den socioekonomiska sammanhållningen och sysselsättningen i Europa ska lyftas fram.
- SKL ska bevaka den sociala spelarens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtidsbudget- och programperioden.

Gustaf Rehnström
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

D. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

I slutet av 2017 kommer Europeiska kommissionen lägga fram ett förslag till en ny flerårig budgetram efter 2020, men förhandlingarna och diskussioner kring hur ramen ska se ut har redan påbörjats. Omvärldsfaktorer såsom migration, terrorism och stagnerande tillväxt gör att nya utgiftsområden är att vänta kommande budgetperiod. Då sammanhållningspolitiken idag står för en tredjedel av EU:s budgetram är politikområdet satt under press.

Sammanhållningspolitiken syftar till att jämna ut sociala och ekonomiska skillnader inom EU, samt att främja tillväxt och innovation. Detta sker genom att medel fördelas från EU-nivån till den regionala nivån, där man utefter sina regionala förutsättningar genomför de insatser man bedömer som mest relevanta för att nå målen. Även om Sveriges andel i sammanhållningspolitiken är blygsam uppgår den totala summan till 67 miljarder kronor innevarande programperiod.

För lokal och regional nivå är sammanhållningspolitiken ett väldigt viktigt instrument för att skapa tillväxt och utveckling. Den ger bland annat möjligheter att utveckla sina styrkeområden, hjälpa fler elever gå klart skolan och ge kompetensutveckling åt nyanlända. Sammanhållningspolitiken skapar också en koppling till det europeiska samarbetet och stärker EU:s legitimitet över hela Europa.

Viljeinriktning:

- SKL ska verka för en kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik för alla regioner inom EU.
- SKL ska verka för en integrering av de olika fonderna för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- SKL ska verka för förenklingsåtgärder i det nationella genomförandet, för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.
- SKL ska verka för en starkare proportionalitetsprincip inom sammanhållningspolitiken, där uppföljning och kontroll står i proportion till projektens omfattning.
- SKL ska verka för att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån ska utgå från regionala förutsättningar.
- SKL ska verka för ett särskilt initiativ inom sammanhållningspolitiken riktat mot nyanlända.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

97. SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar, och att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.

Aktiviteter:

- SKL ska arbeta aktivt för att Europeiska kommissionen, svenska ledamöter i Europaparlamentet och Regionkommittén ska känna till SKL:s position om EU:s framtida sammanhållningspolitik.
- SKL ska fortsatt delta i olika expertgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

Andreas Hagnell
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

E. Det kommunala och regionala perspektivet ska respekteras vid beslut på EU-nivå om energieffektivisering och förnybar energi

Under 2017 ska kansliet fortsatt bevaka utvecklingen av Energiunionen med särskilt fokus på omarbetandet av detaljstyrande direktiv, främst Energieffektiviseringsdirektivet (EED), Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Förnybarhetsdirektivet (RED). Kommissionen ska presentera sina förslag i ett energipaket i slutet av 2016 som sedan ska förhandlas under 2017.

Viljeinriktning:

- SKL ska verka för att främja mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- SKL ska verka för att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte styr bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla. (EPBD)
- SKL ska verka för att krav på individuell mätning och debitering (IMD) bara ska krävas där så är kostnadseffektivt. Hänsyn behöver därvid tas till fastighetsägarnas förmåga och incitament att energieffektivisera. (EPBD)
- SKL ska verka för tydliga förutsättningar och främjande villkor för biodrivmedel och biobränslen, med hänsyn till energibesiktning, statsstödsregler och hållbarhetskriterier.
- SKL ska verka för att krav på energikartläggning i EED samordnas med krav på energideklaration i EPBD och ges ett kompletterande kriterium om minsta storlek på företagens energianvändning.

Aktiviteter:

- SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentariker och Svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.
- SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP och CEMR:s arbete med energipaketet.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

96. SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete som tillvaratar såväl sociala som ekologiska och ekonomiska dimensioner.

97. SKL ska verka för att EU:s miljölagstiftning tar hänsyn till kommuners, landstings och regioners förutsättningar och ambitioner.

Michael Öhlund
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

F. Ett dricksvattendirektiv som underlättar lokala tillsynsmyndigheters arbete med prioriterade ämnen

EU-kommissionen har påbörjat ett arbete med att revidera dricksvattendirektivet. Detta direktiv har direkt verkan på kommuner genom de svenska dricksvattenföreskrifterna och kopplingen till både vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter. Det är därför viktigt att det kommunala och regionala perspektivet respekteras.

Revideringen av direktivet har också nära koppling till för implementeringen av handlingsplanen för cirkulär ekonomi. Detta större paket om cirkulär ekonomi innehåller även förslag om kopplingar till hur framtida hot (t ex kemikalier) ska förebyggas genom tydligare arbete med EU:s kemikalielagstiftning. Det finns även förslag om återanvändning av vatten samt förslag på förändringar av gränsvärden för dricksvattenkvalitet. SKL ska under 2017 fortsatt bevaka revideringen dricksvattendirektivet med särskilt fokus på kopplingen till Ramdirektivet för vatten, REACH-lagstiftningen och ökade möjligheter för lokalt och regionalt perspektiv avseende skyddet av dricksvatten.

Viljeinriktning:

- SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till Ramdirektivet för vatten så att medlemsstaterna kan ta ett samlat grepp kring hela vattenfrågan. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS¹-problemen som uppdragats i Sverige.
- SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att man undviker detaljstyrning och överlåter detta till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har väldigt många små dricksvattenproducenter och det är viktigt att man inte instiftar regler som ställer samma krav på t ex Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2000 kommunala vattenverk.
- På nationell nivå kommer kansliet att arbeta för en bättre nationell, sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter

Koppling
förbundets
inriktningsm
ål 2016-
2019:

72. SKL ska
verka för att
kommunerna
s ansvar att
planera för
mark,
byggande
och vatten
tydliggörs
och stärks.

¹ PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen) finns i flertalet produkter, bland annat i brandsläckningsskum. I ett flertal kommuner har ämnena läckt ner i grundvatten och påverkat dricksvattnet.

med ansvar för olika delar dricksvatten samordnar sig sinsemellan och med kommunerna.

Aktiviteter:

- SKL ska på ett tidigt stadié samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten
- SKL ska delta vid de sammanhang och i de konsultationer som kommissionens väntas arrangera på temat.
- SKL ska fortsatt delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer på plats i Bryssel (t ex CEMR, CEEP och EurEau)
- SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentariker och Svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.

Fredrik Bäck
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

G. Implementeringen av paketet för cirkulär ekonomi ska ge tydlig miljönytta

Inom ramen för handlingsplanen för den cirkulära ekonomin presenterade EU-kommissionen i slutet av 2015 förslag till fyra reviderade direktiv inom avfallsområdet. Ett av förslagen innebär en revidering av ramdirektivet för avfall och kommer att vara styrande för kommunernas avfallshantering en lång tid framöver. Även de mål och definitioner som tas fram kommer att vara styrande. Kommissionens förslag till förändringar innefattade bland annat mål om 10 procent deponering och 65 procent återanvändning och materialåtervinning av hushållsavfall till år 2030, en ny definition av kommunalt avfall samt harmoniserade beräkningsmetoder. De fyra direktiven håller nu på att förhandlas av ministerrådet och Europaparlamentet och väntas antas tidigast till sommaren. I januari förväntas kommissionen också publicera ett meddelande om energiåtervinning från avfallsförbränning (waste-to-energy), vilket kommer att bidra till diskussionen om deponimålen. Under 2017 fortsätter implementeringen av paketet för det cirkulära paketet, bland annat med en strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
år 2016-
2019:

73. SKL ska verka för att kommunerna har bättre förutsättningar att planera och bygga hållbara och attraktiva städer och samhällen.

Viljeinriktning:

- SKL ska verka för ambitiösa mål för minskad deponering och ökad återvinning
- SKL ska framhålla att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller materialåtervinnas.
- SKL ska motverka att definitionen av kommunalt avfall innehåller en referens till kvantitet samt arbeta för att definitionen ska stämma bättre överens med den svenska definitionen av hushållsavfall
- SKL ska lyfta att det bör finnas separata mål för återanvändning och återvinning.
- SKL ska verka för att producentansvaret även bör gälla för avfall som är föremål för separat insamling men som inte sorterats ut.

Aktiviteter:

- SKL ska ha en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentariker och Svenska representationen för att säkerställa att de känner till vår position och arbetar för att lyfta fram våra frågor i förhandlingarna.
- SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP och CEMR:s arbete med revideringen av avfallsdirektiven.

- SKL ska lyfta fram goda exempel från medlemmarna om nyttorna med energiåtervinning (waste-to-energy).

Helena Linde
Avdelningen för juridik

H. Statligt stöd och regionala flygplatser

EU:s regler om statligt stöd påverkar förutsättningarna för offentlig finansiering av verksamhet som drivs på ett sådant sätt att det definieras som ekonomisk verksamhet.

Det gäller för ett stort antal kommunala verksamheter. Energieffektivisering, bredbandsutbyggnad och andra infrastrukturinvesteringar är exempel på den mer tekniska sidan.

På statsstödsområdet bevakar SKL därför både rättsutvecklingen och kommissionens arbete kring statligt stöd i allmänhet och när det gäller särskilda sektorsspecifika initiativ. Ett område där statsstödsreglerna på senare tid fått ett hårt genomslag och kraftigt begränsat utrymmet för offentlig finansiering gäller de regionala flygplatserna.

Det finns ett 30-tal regionala flygplatser ägda av kommuner, landsting och regioner. De flesta är samägda av två eller flera kommuner på grund av sin stora betydelse för det lokala näringslivet och regionernas allmänna tillväxtförutsättningar.

Under 2017 kommer kommissionen att se över förutsättningarna för gruppundantag på flera områden. Ett sådant nytt gruppundantag kan komma att gälla mindre flygplatser och hamnar. Kommissionen kommer även att påbörja en uppföljning av hur 2014 års riktlinjepaket för stöd till flygplatser och flygbolag fungerat. Kommissionen har under senhösten 2016 presenterat delar av sina förslag.

Viljeinriktning:

- SKL ska, med utgångspunkt från styrelsens ställningstaganden inför arbetet med den nationella flygstrategin, driva frågan om större flexibilitet i det EU-rättsliga regelverket som rör finansieringen av regionala flygplatser.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka förslaget från kommissionen via kontakter med regeringskansliet, EU-representationen, Regionkommittén, CEMR och de svenska europaparlamentarikerna.
- SKL ska delta vid de sammanhang och i de konsultationer som kommissionens väntas arrangera på temat.
- SKL ska ta kontakt med relevanta handläggare på kommissionen som deltar i utarbetandet av den konsekvensanalys som ska tas fram 2016 samt bevaka kommissionens arbete med dessa frågor.

Koppling
förbundets
inriktningsmål
2016-2019:

13. SKL ska verka för att tillämpningen av statsstödsreglerna utvecklas med största möjliga hänsyn till kommuners, landstings och regioners behov av handlingsutrymme.